

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія гуманітарних та соціально-економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної роботи

 **Раїса КОРОЛЬОВА**

“

“29 ”серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економічна теорія

Галузь знань G Інженерія, виробництво та будівництво

Спеціальність G7 Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка
Освітньо – професійна програма «Обслуговування інтелектуальних інтегрованих систем»

Харків 2025

Робоча програма навчальної дисципліни Економічна теорія для студентів спеціальності G7 Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка. Освітньо – професійна програма «Обслуговування інтелектуальних інтегрованих систем».

Розробник: Анна ТКАЧЕНКО, викладач I категорії

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії гуманітарних та соціально-економічних дисциплін

Протокол від “29”серпня 2025 р. № 1

Голова циклової комісії



Світлана ВОЛОБУЄВА

Схвалено методичною радою Харківського державного політехнічного коледжу

Протокол від “29”серпня 2025 р. № 1

Голова методичної ради


(підпис)

Раїса КОРОЛЬОВА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS -2	Галузь знань G Інженерія, виробництво та будівництво	Нормативна (за вибором)
	Спеціальність G7 Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка	
Модулів — 1	Освітньо – професійна програма «Обслуговування інтелектуальних інтегрованих систем»	Рік підготовки:
Змістовних модулів-4		Семестр
Загальна кількість годин — 75		I
Тижневих годин для денної форми навчання: I семестр	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Всього 75 год
		Лекції всього: 18 год.
		I семестр - 18 год
		Семінари всього: 6 год.
		I семестр -6 год
		Лабораторні
		Самостійна робота: всього: 51 год
		I семестр- 51 год.
		Індивідуальні завдання:
		Контрольні роботи
		Вид контролю:
		диференційний залік

Примітка.

1 Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання — $18/51=0,35$

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основною метою вивчення економічної теорії є формування системи знань про економічні відносини як суспільну форму виробництва, проблеми ефективного використання обмежених виробничих ресурсів і шляхи забезпечення суспільних потреб у різних суспільно-економічних формаціях.

Головне завдання навчальної дисципліни полягає у вивченні загальних засад економічного життя суспільства; розкритті закономірностей розвитку економічної системи та діалектики взаємозв'язку її структурних елементів; з'ясуванні механізму дії економічних законів і механізму використання їх людьми у процесі господарської діяльності; визначенні принципових рис основних соціально-економічних систем та напрямів їх еволюції, ролі економічної теорії в розробленні шляхів планомірної трансформації постсоціалістичної економіки в соціально орієнтовану економічну систему.

Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

- Знати зміст понять: економіка як сфера життя, домогосподарство, підприємницька діяльність, сталий розвиток
- Вільно оперувати поняттями: соціальна держава, ринкова економіка, конкуренція, бюджет, податки, прибуток, зарплата, професія, лобізм, корупція.
- Розуміти функції підприємців, домогосподарств і держави в ринковій економіці.
- Називати учасників різних ринків: покупців і продавців.
- Розуміти роль грошей в ринковому кругообігу .
- Знайомити з принципами та механізмами ринкової економіки.
- Розуміти основні засади економічних відносин «держава - підприємець» та «держава - людина».
- Знати загальні права та обов'язки платників податків.
- Розуміти відмінності між потребами, бажаннями і можливостями людини.
- Розуміти необхідність та межі державного втручання в економіку.
- Розуміти причини корупції.

- Знати зміст понять: інтеграція, глобалізація, міграція; Європейський Союз, Європейська політика сусідства, Східне партнерство, міжнародне право, європейське та світове співтовариство, система безпеки і співробітництва в Європі.
- Знати про масштаби впливу глобалізації на економіку, культуру, довкілля, людину.
- Знати та розуміти причини та наслідки міграційних процесів в Україні та світі.
- Знати умови вступу України до Європейського Союзу.

Вміння і навички:

- Вільно оперує основними поняттями.
- Використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією.
- Демонструє здатність самостійно підбирати необхідну інформацію до занять.
- Формулює і висловлює власну думку щодо особистої гідності, необхідності автономії особистості, ролі сім'ї у процесі формування людини та громадянина.
- Відстоює власну позицію, використовуючи інформацію з різних галузей знань.
- Демонструє навички критичного мислення стосовно себе та інших.
- Вміє окреслити власні життєві пріоритети.
- Відстоює ідею здорового способу життя, підкріплюючи її через виконання власних навичок поведінки у повсякденному житті.
- Критично аналізує власні реальні можливості, умови середовища для успішної самореалізації.
- Аналізує принципи міжнародних відносин.
- Визначає основні функції міжнародних організацій.
- Добирає з різних джерел додаткову інформацію щодо особливостей функціонування ЄС та її інституцій.
- Характеризує політику регіонального співробітництва України та систем безпеки.

Установки і цінності:

- Усвідомлює важливість процесу соціалізації людини в суспільстві.
- Усвідомлює необхідність збереження власної автономії та індивідуальності як важливої умови самореалізації особистості та формування різноманітного світу.
- Усвідомлює унікальну цінність підприємництва для розвитку економіки.
- Підтримує ідею сталого розвитку
- Поважає економічні інтереси інших суб'єктів економічних відносин.
- Усвідомлює необхідність навчання впродовж життя.

- Знає, що запорукою успішної професійної діяльності є зважена самооцінка власних здібностей та талантів.
- Нетерпимо ставиться до проявів корупції.
- Визнає важливість європейського вектору розвитку України.
- Усвідомлює взаємозалежність життя місцевої громади, України, Європи та світу.
- Усвідомлює роль та значення міжнародних організацій для регіону і світу та України.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль I. Економічна теорія.

Змістовний модуль 1. Основи економічного життя суспільства. Взаємодія громадян і держави в досягненні суспільного добробуту.

Тема 1. Соціальні цілі економіки.

Тема 2. Предмет і методи економічної теорії.

Тема 3. Сталий розвиток.

Тема 4. Взаємозв'язки економічних процесів та явищ.

Змістовий модуль 2. Ринкова економіка.

Тема 5. Ринкова економіка.

Тема 6. Попит, пропонування, ринкова ціна та гроші у функціонуванні економіки.

Тема 7. Раціональна економічна поведінка споживача та виробника.

Тема 8. Економіка домогосподарства.

Тема 9. Підприємництво.

Тема 10. Ринки виробничих ресурсів та доходи у ринковій економіці

Тема 11. Ринок праці.

Тема 12. Лобіювання інтересів та корупція.

Змістовий модуль 3. Національна економіка як ціле.

Тема 13. Загальні результати національного виробництва.

Тема 14. Державне регулювання економіки.

Тема 15. Економічні коливання, безробіття та інфляція.

Тема 16. Державне регулювання економіки.

Змістовий модуль 4 Світова економіка.

Тема 17. Міжнародна торгівля, валютні відносини, рух капіталів між країнами.

Тема 18. Переваги та загрози глобалізації.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	У тому числі					усього	У тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовний модуль 1. Основи економічного життя суспільства. Взаємодія громадян і держави в досягненні суспільного добробуту.												
Тема 1. Соціальні цілі економіки.	2	2										
Соціальна держава. Економічна теорія як наука.	2					2						
Тема 2. Предмет і методи економічної теорії.	2					2						
Основні етапи розвитку економічної теорії.	2					2						
Тема 3. Сталий розвиток.	2	2										
Тема 4. Як долучитися до сталого розвитку своєї держави.	2					2						
Змістовний модуль 2. Ринкова економіка.												
Тема 5. Ринкова економіка.	2	2										
Зміни доходів та видатків державного бюджету у воєнний час.	2					2						

Тема 6. Попит, пропонування, ринкова ціна та гроші у функціонуванні економіки.	2					2						
Причини та наслідки неринкового ціноутворення.	2					2						
Сутність грошей. Зміст функцій засобу обігу, платежу, міри вартості та засобу нагромадження. Види грошей. Сучасні електронні гроші. Грошова маса та її показники. Купівельна спроможність грошей. Стійкість національних грошей та курс національної валюти, в тому числі в умовах воєнного стану.	2					2						
Раціональна економічна поведінка споживача та виробника.	2					2						
Тема 8. Економіка домогосподарства.	2		2									
Тема 9. Підприємництво.	6	2	2			2						
Валовий дохід, витрати та прибуток підприємця. Структура витрат. Способи максимізації прибутку. Прибутковість (рентабельність) як прояв результатів діяльності підприємства.	2					2						
Зв'язки підприємця з банками, страховими компаніями, іншими фінансово-кредитними установами.	4					4						
Ринки виробничих	4					4						

ресурсів та доходи у ринковій економіці.												
Тема 11. Ринок праці.	4	2	2									
Види та системи оплати праці.	2					2						
Тема 12. Лобіювання інтересів та корупція.	2	2										
Змістовий модуль 3. Національна економіка як ціле.												
Тема 13. Загальні результати національного виробництва.	2	2										
Тема 14. Державне регулювання економіки.	4					4						
Підтримка конкуренції та антимонопольне регулювання.	2					2						
Тема 15. Економічні коливання, безробіття та інфляція.	7	2				5						
Змістовий модуль 4 Світова економіка.												
Тема 17. Міжнародна торгівля, валютні відносини, рух капіталів між країнами.	4					4						
Європейська валютна система у ХХІ ст.. СДР та Євро. Валютні курси та умови зовнішньої торгівлі. Форми міжнародного руху капіталів: міжнародний кредит та іноземне інвестування.	4					4						
Тема 18. Переваги та загрози глобалізації.	2	2										
Всього	75	18	6			51						

5. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Форма занять	Обсяг годин	Зміст занять
1	2	3	4
1	Лекція 1	2/2	Змістовий модуль 1. Основи економічного життя суспільства. Тема 1. Соціальні цілі економіки. Економіка як сфера життя людей. Економічні потреби та блага. Процеси, що забезпечують задоволення потреб: виробництво, розподіл, обмін і споживання. Учасники (суб'єкти) економічних відносин. Зміни потреб та економічних процесів виробництва, розподілу, обміну, споживання під час війни. Економічна безпека.
2	Самостійне вивчення	2/4	Соціальна держава. Економічна теорія як наука.
3	Самостійне вивчення	2/6	Тема 2. Предмет і методи економічної теорії. Взаємозв'язок економічної теорії з іншими науками.
4	Самостійне вивчення	2/8	Основні етапи розвитку економічної теорії.
5	Лекція 2	2/10	Тема 3. Сталий розвиток. Обмеженість ресурсів. Необхідність раціонального та ефективного використання ресурсів. Вплив діяльності людини на довкілля. Сталий розвиток як спосіб збереження довкілля.
6	Самостійне вивчення	2/12	Як долучитися до сталого розвитку моєї держави.

7	Самостійне вивчення	2/14	Тема 4. Взаємозв'язки економічних процесів та явищ. Виробничі ресурси: земля, праця, капітал, здатність до підприємницької діяльності, інформація. Власність на виробничі ресурси. Виробництво та продукт економічної діяльності. Технологічні уклади.
8	Лекція 3	2/16	Змістовий модуль 2. Ринкова економіка.
			Тема 5. Ринкова економіка. Принципи ринкової економіки. Кругообіг в ринковій економіці. Попит і пропозиція, ринкова ціна, конкуренція. Зміни попиту та пропозиції окремих товарів під час війни. Функції держави в ринковій економіці. Державний бюджет, податки, напрямки видатків.
9	Самостійне вивчення	2/18	Зміни доходів та видатків державного бюджету у воєнний час.
10	Самостійне вивчення	2/20	Тема 6. Попит, пропонування, ринкова ціна та гроші у функціонуванні економіки. Ринковий попит: зміст, функція попиту . Крива індивідуального попиту. Цінова еластичність попиту. Випадки порушення закону попиту. Ринкове пропонування (пропозиція): зміст, функція пропозиції. Крива пропозиції та її аналіз. Нецінові чинники пропозиції. Ціна ринкової рівноваги: зміст, графічне відображення. Вплив зміни попиту та пропозиції на ринкову ціну.
11	Самостійне вивчення	2/22	Причини та наслідки неринкового ціноутворення.
12	Самостійне вивчення	2/24	Сутність грошей. Зміст функцій засобу обігу, платежу, міри вартості та засобу нагромадження. Види грошей. Сучасні електронні гроші. Грошова маса та її показники. Купівельна спроможність грошей. Стійкість національних грошей та курс національної валюти, в тому числі в умовах воєнного стану.
13	Самостійне вивчення	2/26	Тема 7. Раціональна економічна поведінка споживача та виробника. Споживач як основний суб'єкт сучасної економіки. Потреби споживача: зміст та класифікації. Споживчі блага та їх структура. Корисність споживчого блага і способи її оцінки. Граничне споживче благо і гранична корисність. Закон спадної граничної корисності. Правила оптимальної поведінки споживача, в тому числі в умовах воєнного стану. Виробник як суб'єкт економіки та мета його діяльності. Раціональний виробник. Виробничі ресурси: відтворювані та невідтворювані. Виробничі можливості. Крива виробничих можливостей. Альтернативна вартість. Закон спадної продуктивності факторів виробництва.
14	Семінарське заняття	2/28	Тема 8. Економіка домогосподарства. Домашнє господарство як власник і споживач. Поняття про раціональне споживання. Права споживачів. Бюджет домогосподарств: види доходів, напрямки витрат, заощадження , в тому числі в умовах воєнного стану. Як будувати економіку домогосподарства. Як планувати і витратити родинний бюджет.

15	Лекція 4	2/30	Тема 9. Підприємництво. Підприємницька діяльність. Мета і соціальна відповідальність підприємця. Правовий захист бізнесу. Функції підприємця та складники підприємницької діяльності. Доход та ризик у підприємстві. Переваги та обмеження різних форм підприємств. Види підприємств: виробниче, комерційне, посередницьке, фінансове. Мале та велике підприємство. Приватне, колективне та державне підприємство.
16	Самостійне вивчення	2/32	Валовий дохід, витрати та прибуток підприємця. Структура витрат. Способи максимізації прибутку. Прибутковість (рентабельність) як прояв результатів діяльності підприємства.
17	Самостійне вивчення	4/36	Зв'язки підприємця з банками, страховими компаніями, іншими фінансово-кредитними установами.
18	Семінарське заняття	2/38	Як започаткувати власну справу. Складання бізнес-плану підприємця.
19	Самостійне вивчення	4/42	Тема 10. Ринки виробничих ресурсів та доходи у ринковій економіці. Загальна характеристика ринків виробничих ресурсів. Особливості ринку землі. Попит і пропонування землі. Земельна рента. Ціна землі та причини її диференціації. Роль держави в організації ринку землі. Особливості ринку капіталів (кредитних ресурсів). Дохід на капітал. Відсоток. Роль банків в організації ринку капіталів. Особливості ринку інформації. Попит і пропонування інформації. Ціна інформації. Доход власника інформаційних ресурсів. Роль Інтернету у забезпеченні руху інформації, його можливості та обмеження. Роль ринку інформації в умовах війни. Доходи в ринковій економіці.
20	Лекція 5	2/44	Тема 11. Ринок праці. Учасники ринку праці: роботодавці і наймані працівники. Поняття професії, спеціальності, кваліфікації працівника. Заробітна плата як дохід найманого працівника. Трудові відносини під час війни: гарантії та зміни.
21	Самостійне вивчення	2/46	Види та системи оплати праці.
22	Семінарське заняття	2/48	Аналіз попиту на ринку праці і складання резюме.
23	Лекція 6	2/50	Тема 12. Лобіювання інтересів та корупція. Поняття лобізму. Сутність корупції та корупціогенних ризиків. Причини та наслідки корупції в економіці та політиці. Шляхи подолання корупції.
24	Лекція 7	2/52	Змістовний модуль 3. Національна економіка як ціле. Тема 13. Загальні результати національного виробництва. Виробничий потенціал національної економіки: трудові, земельні (природні), фінансові ресурси та технології. Сектори національної економіки: домашніх господарств, підприємницький, державний, зовнішній. Сукупні доходи та сукупні витрати: структура та взаємозв'язки. Валовий національний дохід (ВНД). Зміни виробничого потенціалу,

			доходів та витрат країни в умовах війни. Валовий внутрішній продукт (ВВП) – показник результатів національного виробництва. Способи розрахунку ВВП. Реальний та номінальний ВВП. Чистий національний продукт. Національний дохід. Використання ВВП для міжнародних порівнянь.
25	Самостійна робота	4/56	Тема 14. Державне регулювання економіки. Невдачі (обмеження) ринку як причина державного регулювання економіки. Цілі та функції державного регулювання економіки. Інструменти фінансового регулювання: податки, видатки уряду та державний бюджет, в тому числі в умовах воєнного стану. Інструменти грошового регулювання: емісія грошей, режими формування валютного курсу. Інструменти регулювання у соціальній сфері: перерозподіл доходів, соціальні пільги, допомоги, гарантії для громадян, особливо в воєнних умовах. Суспільні блага: ознаки та необхідність державного регулювання обсягу.
26	Самостійна робота	2/58	Підтримка конкуренції та антимонопольне регулювання.
27	Лекція 8	2/60	Тема 15. Економічні коливання, безробіття та інфляція. Причини економічних коливань. Індикатори економічних коливань. Циклічні коливання та види циклів. Загальний рівень цін та інфляція. Інфляція. Причини інфляції. Вимірювання інфляції. Наслідки нерегульованої інфляції для національної економіки, особливо в умовах війни. Безробіття та зайнятість трудових ресурсів, в тому числі в умовах воєнного стану.
28	Самостійне вивчення	5/65	Тема 16. Аналіз зв'язку між рівнем інфляції та рівнем безробіття в Україні та інших країнах. Причини безробіття. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Визначення рівня безробіття. Повна і неповна зайнятість. Закон Оукена. Наслідки безробіття для національної економіки та способи їх подолання.
29	Самостійне вивчення	4/69	Змістовний модуль 4. Тема 17. Міжнародна торгівля, валютні відносини, рух капіталів між країнами.
30	Самостійне вивчення	4/73	Європейська валютна система у XXI ст.. СДР та Євро. Валютні курси та умови зовнішньої торгівлі. Форми міжнародного руху капіталів: міжнародний кредит та іноземне інвестування.
31	Лекція 9	2/75	Тема 18. Переваги та загрози глобалізації.
	Всього	75	

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1.	Економіка домогосподарства. Домашнє господарство як власник і споживач. Поняття про раціональне споживання. Права споживачів. Бюджет домогосподарств: види доходів, напрямки витрат, заощадження, в тому числі в умовах воєнного стану. Як будувати економіку домогосподарства. Як планувати і витрачати родинний бюджет.	2
2.	Як започаткувати власну справу.Складання бізнес-плану підприємця.	2
3.	Аналіз попиту на ринку праці і складання резюме.	2

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ — не передбачено

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий (евристичний), метод проблемного викладання, словесні, наочні, практичні методи, дослідницькі, методи самостійної роботи.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний — тестовий контроль, опитування, практичні роботи, контрольні роботи.
Підсумковий — диференційований залік

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Навчальна програма з дисципліни «Економічна теорія»
2. Робоча навчальна програма.
3. Конспект лекцій з дисципліни «Економічна теорія»
4. Методичний посібник для самостійної роботи студентів.
5. Плани семінарських занять.
6. Комплект завдань для проведення поточного контролю знань студентів.
7. Практичні роботи.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Економічна теорія. Навчальний посібник./ М. М. Баб'як, Л. А. Пешенкова, А. В. Рибчук. — Київ: Центр навчальної літератури, 2005. — с.76-82.
2. Економічна теорія: Підручник / За ред. В.М.Тарасевича.- Київ: Центр навчальної літератури, 2006. — с.79 — 88.
3. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д.Базилевича. - К.: Знання-Прес, 2001.- с. 165 — 183.
4. Макконнелл К.Р., Брю С.Б. Экономикс: Принципы, проблемы и политика. В 2 т.: Пер. с англ. - М.: Республика, 1992. - с. 51 — 61.
5. Основи економічних теорій: Посібник для студ. вищих навч. закладів / В.О.Рибалкін, М.О.Хмелевський, Т.І.Біленко, А.Г.Прохоренко та ін.- К.: ВЦ „Академія", 2002.- с. 126 - 136.
6. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. А.А.Чухна. - К.: Вища шк., 2001.- с. 145 — 175.
7. Основи економічної теорії: Підручник / За ред. С.В.Мочерного.- К.: Видав. центр «Академія», 2001.- с. 166 -184.
8. Основи економічної теорії: Підручник / М. І. Крупка, П. І. Островерх, С. К. Реверчук — К.: Атака, 2001. — с.103 -121.
9. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / Г.Н.Климко, В.П.Нестеренко, Л.О.Каніщенко та ін.; За ред. Г.Н.Климка, В.П.Нестеренка. - 2-ге вид., перероб. і допов. - К.: Вища шк.-Знання, 1997.- с. 160 -181.
10. Основы экономики: Учеб. пособие. / Б.А. Райзберг. — М.: Инфра — М, 2000. — с. 247 -274.

11. Політична економія: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / За ред. В.О.Рибалкіна, В.Г.Бодрова.-К.: Академвидав, 2004.- с.356 – 376.

ВИКЛАДАЧ

Анна ТКАЧЕНКО